

Päť sola, päť princípov

written by Drahoslav Vajda | 1. júna 2025

Princípy protestantskej reformácie

a význam slova *sola*

Proces protestantskej reformácie bol naštartovaný 31. októbra 1517 nemeckým augustiánskym mníchom Martinom Lutherom, ktorý na dvere chrámu v univerzitnom meste Wittenberg pribil svojich 95 téz^{A)}. Luther zverejnením svojich téz vyzval na debatu o učení katolíckej cirkvi a jej praktikách – a týmto aktom ju súčasne aj otvoril. Protestantská reformácia sa stala oživujúcim plameňom Svätého Ducha na očistu cirkvi a volaním po návrate k pravdám evanjelia. To viedlo k odmietnutiu ľudskej náboženskej tradície považovanej za rovnocennú s Božím slovom, k navráteniu Boha späť do stredu ľudského života, myslenia a všetkého diania, k dôrazu na neschopnosť ľudstva spasíť sa a na potrebu samého Boha ako Vykupiteľa z našich hriechov jedine jeho milosťou a napokon k vyvýšeniu slávy, majestátu, výnimočnosti a dostatočnosti Pána Ježiša Krista, ktorý jediný zabezpečuje plné a dokonalé spasenie.

Bol to prelom v smerovaní cirkvi 16. storočia. Bola to snaha o jej obnovu návratom k apoštolskému obdobiu ako v učení, tak aj v praxi. Trvalé dedičstvo protestantskej reformácie je uchované v piatich reformačných *sola*, v piatich latinských výrazoch, ktoré prišli do cirkvi prostredníctvom reformátorov v počiatočnej a počas reformácie. Vidíme ich ako Boží zásah do histórie cirkvi a ako jeho dar a prostriedok reformátorom na prinavrátenie cirkvi k autorite apoštolov a prorokov jej ranej éry v dobe 1. storočia. Sú to vyhlásenia, ktoré majú v *latinčine* znenie:

1. *Sola scriptura* (jedine Písmo), 2. *Sola fide* (jedine viera), 3. *Sola gratia* (jedine milosť), 4. *Solus Christus* (jedine Kristus) a 5. *Soli Deo glória* (jedine Bohu patrí sláva).

Rôzne literárne zdroje ich uvádzajú v rôznom poradí. Všetky sú však rovnako dôležité, a preto na poradí nezáleží. Okrem toho, že sú všetky rovnako dôležité, vyznačujú sa ešte aj tým, že majú jedno spoločné, a tým je slovo *sola* – a to je to slovo, o ktoré sa v reformácii viedol boj.

Latinské *sola* (z adjekt. *solus, sola, solum*) sa do slovenčiny prekladá nasledovnými slovami^{B)}: *jedine, len, iba, samotná/samotnou, jediná/jedinou, samojediný, samotný/samotnému (soli)*, ktoré sú v týchto výrazoch synonymami. Tak môžeme napríklad *sola fide* do slovenčiny preložiť ako *jedine viera, jedine vierou, jedine z viery, iba vierou* alebo aj *(iba) samotnou vierou*. Všetky tieto uvedené preklady majú rozdielnú zvukovú podobu, ale ich obsah a zmysel je vždy ten istý. Ktorý z nich sa použije, záleží na

autorovi a kontexte.

Význam reformačných vyhlásení spočíva v tom, že všetky sú absolutistickými (výlučnými) tvrdeniami. Slová *jedine, len, iba, samotná/ý* nepripúšťajú inú možnosť ako tú, ktorá je vyjadrená podstatným menom stojacim za nimi. Napríklad *sola gratia* znamená, že spasenie je *iba z milosti/samotnou milosťou* a z tohto niet výnimky. Teda spasenie je *iba* z milosti a nie je z ničoho iného, napr. nie je zo skutkov, ale ani z kombinácie skutkov a milosti. Podobne tak napr. *solī Deo gloria* znamená, že *jedine, iba, samotnému Bohu patrí sláva* a nikomu inému. Niet takej situácie a skutočnosti, žeby sláva patrila niekomu inému okrem samotnému Bohu.

Tvrdenia/vyhlásenia, z ktorých niet výnimky, sú veľmi závažné a dôležité a sú považované/brané za *princíp*. Princíp je univerzálne platné tvrdenie, z ktorého niet výnimky v celom nám známom bytí/existencii. To, čo sa považuje za princíp, z toho niet výnimky ako v materiálnom svete, tak ani vo svete duchovnom. *Reformačných päť sola* patrí medzi takéto princípy.^{c)}

Súčasne sú aj indikátormi správneho pochopenia Písma a jeho správneho výkladu. Žiadne učenie, žiaden výklad nesmie odporovať týmto piatim *sola*. Všetky *sola* sú sitom, v ktorom uviazne všetko, čo nie je v zhode s Písmom alebo mu priam odporuje. Sú britvou, ktorá z učenia či výkladu odreže všetko, čo je nebiblické. Keď ich spolu so všeobecnými hermeneutickými zásadami výkladu Písma^{d)} použijeme v učení a živote cirkevných zborov, určite nezablúdime od pravdy zjavenej Písmom.

Tak ako v počiatkoch reformácie, aj dnes päť reformačných *sola* smeruje ľudstvo k tomu, aby v strede prítomného, tak aj budúceho časného života každého človeka bol *iba* sám Boh. Stále ukazujú, že sme vo všetkom úplne závislí iba od Boha, ktorý nás stvoril na svoj obraz, od jeho zvrchovanej milosti a iniciatívy, v našej záchrane a napĺňaní všetkých našich životných potrieb. Je užitočné si ich pripomínať a pamätať na ne ako na mimoriadne vzácne dedičstvo dané cirkvi.

Všetkým týmto piatim reformačným princípom sa venujeme v článkoch priečinka „protestantská reformácia“. Chceme si pripomenúť ich význam, odkaz a dôležitosť pre cirkev ako na počiatku protestantskej reformácie, tak aj v dnešných dňoch.

Zdroje a poznámky

A) Pavel Hanes *Dejiny kresťanstva*, vydalo Združenie evanjelikálnych cirkví v SR, Banská Bystrica 2016, A4, 429 strán, ISBN 80-88945-01-1

B) Július Špaňár, *Latinsko-slovenský slovník*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1969

C) V literatúre, hlavne teologickej, sa na označenie týchto päť *sola* okrem pojmu *princíp* používajú aj výrazy: *reformačné prehlásenia*, *doktríny*, *prehlásenie reformátorov*, *reformačné zásady* a ich ekvivalenty. Žiadne z nich však nevystihuje podstatu, ktorá je v piatich reformačných *sola* obsiahnutá. Vystihuje ju jedine slovo *princíp*, lebo len týmto slovom sa označuje univerzálne platné tvrdenie, z ktorého niet výnimky v celom nám známom bytí. Je to univerzálne platné tvrdenie ako v materiálnom, tak aj v duchovnom svete. Takýmto princípom, univerzálne platnou pravdou, je všetkých päť *sola*. Vzťahujú sa nielen na duchovnú, ale aj na materiálnu realitu, lebo všetko existujúce vstúpilo do bytia stvoriteľským aktom večného trojjediného Boha. *Princíp* svojím obsahom a rozsahom platnosti považujeme za širší pojem ako *doktrína* a iné pomenovanie týchto *sola*. Z uvedených dôvodov v tomto, ale aj v nasledujúcich článkoch venovaných reformačným *sola* používame pre ne označenie *princípy*.

Podrobnejšie vysvetlenie princípu príčinnosti:

Princíp príčinnosti je všeobecne uznávané a prijímané tvrdenie platné v materiálnej aj duchovnej sfére nášho bytia. Princíp príčinnosti znie:

„Všetko má príčinu, všetko má následok“

Je to *princíp* a to znamená, že z neho niet výnimky¹⁾.

Vysvetlenie pojmov príčina a následok

Príčina je to, čo spôsobuje stav niečoho iného (reality, bytia, myslenia). Je to to, čo nevyhnutne vyvoláva iný stav vecí (reality, bytia, myslenia) nazvaný *následok* (pomenovaný tiež slovom *dôsledok*). *Príčina* je to, bez čoho by nebolo niečo iné. *Príčina* vždy niečo vyvolá, spôsobí, prinesie alebo zmení. Po *príčine* vždy niečo nasleduje, vždy sa niečo udeje – vzniká niečo nové alebo sa mení stav vecí. Platí: *Každá príčina má následok (dôsledok)*. Alebo inými slovami: *Všetko má následok (dôsledok)*.

Platí aj: *Keď niet príčiny, niet následku*. Keď niet príčiny, nič sa neudeje, nič sa nezmení, všetko zostáva v rovnakom tom istom stave. *Príčina* je udalosť, ktorá predchádza inej udalosti a túto vyvoláva, spôsobuje ju. *Príčina* vždy predchádza *následok*.

Následok je to, čo logicky z vyplýva z iného. Je to stav, vyvolaný iným stavom. To je to, čo existuje ako materiálne alebo duchovné (vec, udalosť alebo vyslovené slovo) –, a má vždy príčinu, vždy je niečím spôsobené. *Následok* príčinne nasleduje až po niečom, preto sa mu hovorí *následok*. Platí: *Každý následok má príčinu*. Stav vecí je preto taký aký je, lebo ho vyvolal, spôsobil iný stav (udalosť, dej, jav, vyslovené slovo) – vyvolala ho, spôsobila ho nejaká príčina.

Keď nič neexistuje, alebo keď sa nič nedeje (nemení) znamená to, že niet príčiny. Ak niečo vzniká, alebo sa mení, znamená to, že pôsobí nejaká príčina.

Princíp príčinnosti vyučoval Pán Ježiš v Matúšovi 7:15-20 keď učil, ako rozpoznať falošných prorokov, ktorí prichádzajú v ovčom rúchu, ale vo vnútri sú draví vlci. V jeho vyučovaní *strom* je *príčina* a *ovocie* *dôsledok*. Vyučovanie zakončil slovami: „A tak ich teda po ich ovocí poznáte“ (verš 20).

D) Pozri napr. články autora Martina Leecha v časopise *Solas*: „Dôležitosť vykladania Písma“ (číslo 6, jar 2010), „Princípy porozumenia významu Božieho slova“ (číslo 7, leto 2010) a „Aplikácie princípov“ (číslo 8, jeseň 2010) – ich plné znenie sa nachádza aj na web stránke <http://casopis.solas.sk/casopis>.

Prechod na články kategórie [Náš Boh](#)

Prechod na články témy [protestantská reformácia](#)

Prechod na úvodnú stránku – [Úvod](#)

Prechod na [Najnovšie články](#) na stránke

Umiestené: 25. augusta 2025